

ZAPISNIK
sa 24. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore,
održane 27. decembra 2013. godine

Sjednica je počela u 14 sati.

Sjednicom je predsjedavao dr Halil Duković, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali sledeći članovi/ce Odbora: Kemal Zoronjić, Ljerka Dragičević, dr Izet Bralić, dr Novica Stanić, mr Dritan Abazović.

Sjednici nijesu prisustvovali poslanici/ce: Husnija Šabović, doc.dr Srđa Popović, Snežana Jonica, Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora i dr Radovan Asanović.

Rad sjednice je pratio predstavnik medija.

Za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

Usvajanje zapisnika sa:

- 20. sjednice Odbora, održane 13. decembra 2013. godine;
- 21. sjednice Odbora, održane 17. decembra 2013. godine;
- 22. sjednice Odbora, održane 17. decembra 2013. godine i
- 23. sjednice Odbora, održane 12. decembra 2013. godine

1. IZVJEŠTAJ ODBORA O RAZMATRANJU INFORMACIJE O REALIZACIJI NACIONALNOG PLANA AKCIJE ZA DJECU ZA PERIOD 2013-2017. GODINA SA PREDLOGOM ZAKLJUČKA;

2. IZVJEŠTAJ ODBORA O RAZMATRANJU INFORMACIJE O REALIZACIJI STRATEGIJE RAZVOJA SISTEMA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U CRNOJ GORI ZA PERIOD 2013-2017. GODINA SA PREDLOGOM ZAKLJUČKA;

3. IZVJEŠTAJ ODBORA O RAZMATRANJU INFORMACIJE O OSTVARIVANJU PRAVA DJECE U VEZI SA INKLUZIJOM DJECE U OBRAZOVNI SISTEM, POGOTOVO DJECE SA SMETNJAMA U RAZVOJU, U FOKUSU KAPACITETA INSTITUCIJA NADLEŽNIH ZA OSTVARIVANJE OVIH PRAVA SA PREDLOGOM ZAKLJUČKA;

4. IZVJEŠTAJ ODBORA O RAZMATRANJU INFORMACIJE O DOSADAŠNJIH AKTIVNOSTIMA U VEZI SA AKCIONIM PLANOM PRILAGOĐAVANJA OBJEKATA U JAVNOJ UPOTREBI ZA PRISTUP, KRETANJE I UPOTREBU LICIMA SMANJENE POKRETLJIVOSTI ZA 2014. GODINU SA PREDLOGOM ZAKLJUČKA;

5. INFORMACIJA O UČEŠĆU PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA I ZAMJENICE PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR LJILJANE ĐURAŠKOVIĆ NA SVEČANOJ SJEDNICI POVODOM OBILJEŽAVANJA MEĐUNARODNOG DANA LJUDSKIH PRAVA, održanoj 10. decembra 2013. godine;

6. SUMIRANJE REZULTATA RADA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U 2013. GODINI I DOGOVOR OKO REALIZACIJE PREOSTALIH AKTIVNOSTI IZ PLANA AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE ZA 2013. GODINU I

7. TEKUĆA PITANJA.

PRVA TAČKA- IZVJEŠTAJ ODBORA O RAZMATRANJU INFORMACIJE O REALIZACIJI NACIONALNOG PLANA AKCIJE ZA DJECU ZA PERIOD 2013-2017. GODINA SA PREDLOGOM ZAKLJUČKA

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je podsjetio da je Odbor na 21. sjednici, održanoj 17. decembra 2013. godine razmotrio Informaciju o realizaciji Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina (član 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore) i da je sačinjen Izvještaj sa Predlogom zaključka koji je dostavljen svim članovima Odbora.

Članovi Odbora su jednoglasno (sa šest glasova „za“) usvojili

**I Z V J E Š T A J
O RAZMATRANJU INFORMACIJE O REALIZACIJI NACIONALNOG PLANA AKCIJE
ZA DJECU ZA PERIOD 2013-2017. GODINA**

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore je cijeneći važnim upoznavanje sa stepenom realizacije Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina, u funkciji kontrolne uloge Parlamenta, na osnovu Plana aktivnosti Odbora za 2013. godinu, sačinjenog na osnovu:

- Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu,
- Programa rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, usvojenog 31. januara 2013. godine, kao i
- Jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2012. godinu, na 21. sjednici održanoj 17. decembra 2013. godine, na kojoj su, pored poslanika, članova Odbora, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali:
 - Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta,
 - Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete
 - Tamara Milić, samostalna savjetnica u Ministarstvu prosvjete,
 - Danilo Gvozdenović, generalni direktor Direktorata za građevinarstvo u Ministarstvu održivog razvoja i turizma,
 - Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma,
 - Slađana Pešić, samostalna savjetnica u Ministarstvu rada i socijalnog staranja,
 - Rajka Perović, izvršna direktorica NVO “Centar za prava djeteta” i
 - Marina Vujačić, izvršna direktorica NVO “Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore”, a polazeći od navoda iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu:” *Ostvaren je izvjestan napredak u zaštiti prava djeteta. Kada je riječ o njihovoj zaštiti, Ombusman je više uključen. Pokrenute su kampanje o podizanju svijesti. Zakon o maloljetničkom pravosuđu je usvojen u decembru 2011. Potrebno je ojačati kapacitet Ombudsmana u pogledu prava djeteta, kao i Savjeta za prava djeteta.” (str.13), realizovanjem 24. aktivnosti,*

razmotrio INFORMACIJU O REALIZACIJI NACIONALNOG PLANA AKCIJE ZA DJECU ZA PERIOD 2013-2017. GODINA, koju je Odboru za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore („U izvršavanju poslova iz svog djelokruga Odbor može tražiti od državnog organa podatke i informacije od značaja za svoj rad.“), dostavilo Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Predstavnica Ministarstva rada i socijalnog staranja Slađana Pešić je informisala članove Odbora da se praćenje primjene Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina odvija kao kontinuirani proces prikupljanja i analiziranja podataka o ostvarivanju specifičnih i strateških ciljeva u okviru pojedinih oblasti Nacionalnog plana za svaku godinu

njegove primjene, izrade godišnjeg izvještaja o realizaciji Plana za konkretnu godinu i pregleda tog izvještaja.

Članovi Odbora su informisani da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja realizovalo sljedeće aktivnosti:

- U okviru Projekta „Pravda za djecu“ pružena je tehnička podrška Centru za djecu i mlade „Ljubović“, naročito prilikom procjene metodologije rada, individualnih planova, programa postupanja i rada sa maloljetnicima koji su smješteni u Centru i standardima definisanim novim zakonodavstvom, koji su usklađeni sa evropskim normama. Urađeno je revidiranje i procjena kreiranih programa postupanja sa djecom i nivo kvaliteta rada osoblja koje radi sa maloljetnicima smještenim u Centru. Tehnička podrška pružena je osoblju Centra na polju osnaživanja njihovih kapaciteta za postupanje prema djeci i primjeni individualizovanih planova i programa rehabilitacije u njihovom radu sa porodicama djece i centrima za socijalni rad. Date su preporuke za unapređenje rada Centra.

- Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde i Predstavništvo UNICEF-a u Crnoj Gori organizovali su Okrugli sto na temu „Uloga socijalnog sektora u primjeni novog zakonodavstva“ koji je okupio 60 sudija, državnih tužilaca, socijalnih radnika i predstavnika stručnih službi. Tri međunarodna konsultanta bila su angažovana da predstave međunarodne standarde, nacionalni okvir i vezu između socijalnog sektora i sektora pravosuđa i psihosociološke aspekte adolescencije i delinkvencije.

- U narednom periodu je planirano razvijanje priručnika za centre za socijalni rad o njihovoj ulozi u primjeni novog Zakona o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku, jačanje kapaciteta socijalnih radnika u primjeni novog Zakona, kao i jačanje kapaciteta profesionalaca u uspostavljanju snažnije veze i saradnje između socijalnog i pravosudnog sektora, a sve u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima iz oblasti dječjih prava.

U cilju stvaranja neophodnih preduslova za potpuniju podršku porodici, prevenciju institucionalizacije i ubrzanje procesa deinstitutionalizacije djece koja su trenutno smještena u institucijama, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je u partnerstvu sa UNICEF-om, organizovalo sistemske edukacije iz oblasti porodičnog savjetovanja, u cilju jačanja preventivnog rada sa porodicama u riziku.

Prema podacima Ministarstva rada i socijalnog staranja iznesenim na sjednici Odbora, u toku proces deinstitutionalizacije ustanova za smještaj djece i obezbjeđivanje alternativnih rješenja. Ministarstvo radi na razvijanju usluge hraniteljstva kao najpoželjnijeg oblika alternativne zaštite djece bez roditeljskog staranja, tako da se broj djece na porodičnom smještaju u periodu od 2008. do 2012. godine povećao za oko 38%. Bilježi se trend pada broja djece smještene u ustanovu za smještaj djece bez roditeljskog staranja, tako da je broj smještene djece u periodu od 2008. do 2012. godine smanjen za oko 28%.

Pored navedenog Ministarstvo rada i socijalnog staranja:

- zajedno sa UNICEF-om od 19. septembra 2013. godine realizuje kampanju „Svako dijete treba porodicu“, u cilju podizanja svijesti javnosti o značaju porodice za dijete, kao i prednostima i značaju hraniteljstva, kao najpoželjnijeg alternativnog oblika zaštite djece;

- radi na osnivanju mreže dnevnih centara, u cilju unapređenja deinstitutionalizacije i decentralizacije socijalne zaštite u Crnoj Gori. Predviđeno je da finansiranje rada ovih ustanova obezbijedi lokalna samouprava, a Ministarstvo pokriva troškove smještaja, odnosno boravka djece u dnevnim centrima, shodno Zakonu o socijalnoj i dječijoj zaštiti. Do sada su otvoreni dnevni centri u Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Ulcinju, Plavu i Cetinju. U različitim fazama realizacije su dnevni centri u Mojkovcu, Baru, Budvi, Rožajama i Beranama;

- intenzivno radi na implementaciji Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i Strategije zaštite od nasilja u porodici. U svim Centrima za socijalni rad su formirani Stručni timovi za zaštitu od nasilja u porodici i nasilja nad djecom;

- uz podršku UNICEF-a i UNDP-a je organizovalo niz edukacija kojima je obuhvaćen veliki broj stručnih radnika iz centara za socijalni rad i

- priprema aktivnosti koje se tiču uspostavljanja jedinstvene baze podataka o žrtvama nasilja u porodici, kao i jedinstvene SOS linije na državnom nivou. Planom realizacije ovih aktivnosti predviđeno je da se uspostavi jedinstvena baza podataka i jedinstvena SOS linija na državnom nivou. Ministarstvo rada i socijalnog staranja uz podršku UNICEF-a je kreiralo Bazu podataka dječije zaštite koja će sadržati sve relevantne podatke i indikatore koji se odnose na djecu.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta Nevenka Stanković je izrazila zadovoljstvo što Odbor za ljudska prava i slobode značajnu pažnju posvećuje aktivnostima koje se odnose na prava djeteta. Saopštila je da je Nacionalni plan akcije za djecu za period 2013-2017. godina urađen u skladu sa Preporukama Komiteta UN za prava djeteta, u cilju ispunjavanja Preporuka upućenih Crnoj Gori 2010. godine. Međutim, istakla je da nije obezbijeđen mehanizam koji će pratiti primjenu Nacionalnog plana akcije za djecu. Saopštila je da je najveći broj pritužbi u oblasti socijalne zaštite, u pogledu ostvarivanja socijalnih prava i da je Zaštitnik u junu 2013. godine sačinio Mišljenje sa brojnim Preporukama upućenim centrima za socijalni rad i utvrdio rok od devet mjeseci za realizaciju istih i, s tim u vezi, pozvala Odbor za ljudska prava i slobode da zajedno isprate ispunjenje datih Preporuka. U vezi sa inkluzijom djece sa smetnjama u razvoju u obrazovni sistem, Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta je saopštila da postoji problem oko angažovanja asistenata u nastavi, jer je njihov broj nedovoljan za djecu koja imaju smetnje u razvoju ili socijalne, kulturološke i jezičke barijere za praćenje nastave.

Direktorica NVO „Centar za prava djeteta“ Rajka Perović je saopštila da su Preporuke Komiteta UN za prava djeteta Crnoj Gori upućene 2010. godine, a još uvijek nije stvoren mehanizam za praćenje Preporuka Komiteta, iako Crna Gora mora izvijestiti Komitet UN za prava djeteta o realizaciji Preporuka 1. oktobra 2015. godine. Takođe, smatra da nije dobro što je prethodni Nacionalni plan akcije za djecu istekao 2010. godine, a novi je usvojen tek 2013. godine, pri čemu nijesu obezbijeđena budžetska sredstva za njegovu realizaciju. Saopštila je da je prije donošenja Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina Vlada Crne Gore donijela Odluku o ukidanju Savjeta za prava djeteta, a Nacionalni plan je predvidio Savjet za prava djeteta kao mehanizam praćenja sprovođenja preporuka, tako da je sada u toku postupak formiranja Savjeta i upućen je poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata za člana Savjeta.

Jedna od Preporuka Komiteta UN za prava djeteta odnosi se na jačanje funkcije Zamjenika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za prava djeteta i obezbjeđivanje većih finansijskih sredstava za ovu oblast, jer pored postupanja po pritužbama, realizuje i brojna istraživanja, analize i slične aktivnosti u cilju poboljšanja položaja djeteta.

Takođe, potrebno je obezbijediti jedinstvenu bazu podataka o svoj djeci, kao i o djeci sa teškoćama u razvoju. Ocijenila je pozitivnim vidljivost djece u budžetima brojnih resornih ministarstava, što je i Preporuka Komiteta UN za prava djeteta. Saopštila je da je urađen veliki broj obuka profesionalaca koji rade sa djecom. Istakla je da je zadovoljna saradnjom državnih organa i institucija sa civilnim sektorom koji se bavi zaštitom prava djeteta.

Nakon rasprave, Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa šest glasova “za”) podržao Informaciju o realizaciji Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina i odlučio da predloži sledeći

ZAKLJUČAK

1. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje da je Crna Gora preduzela značajne aktivnosti u cilju ispunjavanja Preporuka Komiteta Ujedinjenih nacija za prava djeteta datih 2010. godine, kao i da je Nacionalni plan akcije za djecu za period 2013-2017. godina urađen u skladu sa Preporukama Komiteta UN u cilju njihove realizacije i adekvatnog praćenja. Sve

aktivnosti, kako zakonodavne tako i konkretne mjere, su u mnogo čemu unaprijedile položaj djeteta u Crnoj Gori i podigle stepen poštovanja dječijih prava na viši nivo, a posebno ranjivih i marginalizovanih grupa djece.

2. Odbor za ljudska prava i slobode ističe da još uvijek nije obezbijeđen mehanizam za praćenje primjene Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina i apeluje da se to što skorije riješi.

3. Odbor za ljudska prava i slobode pohvaljuje aktivnosti realizovane u cilju edukacije o dječijim pravima postojećeg kadra u pravosuđu (tužioci, sudije, advokati) s obzirom da postupci u vezi sa maloljetnicima zahtijevaju specijalizovano znanje i senzibilitet budući da donešene odluke značajno utiču na budući razvoj i život djeteta.

Odbor ocjenjuje neophodnim nastavak edukacije svih lica koja rade sa djecom.

4. Odbor za ljudska prava i slobode konstatuje da je najveći broj pritužbi upućenih Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore u oblasti socijalne zaštite, u pogledu ostvarivanja socijalnih prava, u vezi sa čim je Zaštitnik u junu 2013. godine sačinio Mišljenje sa brojnim Preporukama upućenim centrima za socijalni rad i utvrdio rok od devet mjeseci za realizaciju istih.

Odbor za ljudska prava i slobode je zaključio da će zajedno sa institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore pratiti implementaciju Preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućenih centrima za socijalni rad, u cilju poboljšanja zaštite prava djeteta u Crnoj Gori.

5. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje da je neophodno obezbijediti veći broj asistenata u nastavi za djecu sa smetnjama u razvoju, kako bi se omogućila njihova inkluzija u obrazovni sistem, odnosno lakše praćenje nastave djeci sa smetnjama u razvoju i djeci koja imaju socijalne, kulturološke i jezičke barijere za praćenje nastave;

Sa Zaključkom da se isti dostavi na dalji postupak:

- Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore,
- Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šućku Bakoviću i
- Ministarstvu rada i socijalnog staranja, ministru mr Predragu Boškoviću.

DRUGA TAČKA- IZVJEŠTAJ ODBORA O RAZMATRANJU INFORMACIJE O REALIZACIJI STRATEGIJE RAZVOJA SISTEMA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U CRNOJ GORI ZA PERIOD 2013-2017. GODINA SA PREDLOGOM ZAKLJUČKA

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je podsjetio da je Odbor na 21. sjednici, održanoj 17. decembra 2013. godine razmotrio Informaciju o realizaciji Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori za period 2013-2017. godina (član 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore) i da je sačinjen Izvještaj sa Predlogom zaključka koji je dostavljen svim članovima Odbora.

Članovi Odbora su jednoglasno (sa šest glasova „za“) usvojili

I Z V J E Š T A J O RAZMATRANJU INFORMACIJE O REALIZACIJI STRATEGIJE RAZVOJA SISTEMA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U CRNOJ GORI ZA PERIOD 2013-2017. GODINA

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore je cijeneći važnim upoznavanje sa stepenom realizacije Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori za period 2013-2017. godina, u funkciji kontrolne uloge Parlamenta, na osnovu Plana aktivnosti Odbora za 2013. godinu, sačinjenog na osnovu:

- Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu,
 - Programa rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, usvojenog 31. januara 2013. godine, kao i
 - Jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2012. godinu,
- na 21. sjednici održanoj 17. decembra 2013. godine, na kojoj su, pored poslanika, članova Odbora, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali:
- Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta,
 - Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete
 - Tamara Milić, samostalna savjetnica u Ministarstvu prosvjete,
 - Danilo Gvozdenović, generalni direktor Direktorata za građevinarstvo u Ministarstvu održivog razvoja i turizma,
 - Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma,
 - Slađana Pešić, samostalna savjetnica u Ministarstvu rada i socijalnog staranja,
 - Rajka Perović, izvršna direktorica NVO "Centar za prava djeteta" i
 - Marina Vujačić, izvršna direktorica NVO "Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore",
- a polazeći od navoda iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu: " *Ostvaren je izvjestan napredak u zaštiti prava djeteta. Kada je riječ o njihovoj zaštiti, Ombusman je više uključen. Pokrenute su kampanje o podizanju svijesti. Zakon o maloljetničkom pravosuđu je usvojen u decembru 2011. Potrebno je ojačati kapacitet Ombudsmana u pogledu prava djeteta, kao i Savjeta za prava djeteta.*" (str.13), realizovanjem 25. aktivnosti,

razmotrio INFORMACIJU O REALIZACIJI STRATEGIJE RAZVOJA SISTEMA SOCIJALNE I DJEČJE ZAŠTITE U CRNOJ GORI ZA PERIOD 2013-2017. GODINA, koju je Odbor za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore („U izvršavanju poslova iz svog djelokruga Odbor može tražiti od državnog organa podatke i informacije od značaja za svoj rad“), dostavilo Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Predstavnica Ministarstva rada i socijalnog staranja Slađana Pešić informisala je članove Odbora da se reforma sistema socijalne i dječje zaštite ostvaruje u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i strateškim dokumentima.

Osnovni pravci razvoja sistema socijalne i dječje zaštite polaze od postignutog stepena razvoja socijalne i dječje zaštite, analize postojećeg stanja i sagledavanja aktuelnih potreba u sistemu, kao i od međunarodnih standarda i preporuka međunarodnih organizacija.

Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite za period 2013-2017. godine sa Akcionim planom za realizaciju, za period 2013-2014. godina, koja je usvojena u junu 2013. godine, utvrđeni su sledeći strateški pravci:

- Definisane razvojne politike socijalne i dječje zaštite povezane sa drugim sistemima i djelatnostima u društvu i harmonizovane sa međunarodnim propisima i standardima, usmjerene na prevenciju socijalnih problema;
- Decentralizacija sistema socijalne i dječje zaštite;
- Učešće građana i korisnika u odlučivanju o sredstvima i načinima za zadovoljavanje potreba;
- Efikasnija materijalna davanja u socijalnoj i dječjoj zaštiti i
- Obezbeđivanje kvalitetnih usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Članovima Odbora su od predstavnice Ministarstva rada i socijalnog staranja saopšteni podaci o realizaciji planiranih aktivnosti za 2013.godinu:

- donijet je Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje prava na osnovna materijalna davanja iz socijalne i dječje zaštite;

- shodno Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti izvršeno je usklađivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite;
- razvija se sistem informisanja javnosti o pravima iz socijalne i dječje zaštite radi povećanja dostupnosti prava na portalu Ministarstva rada i socijalnog staranja;
- shodno Zakonu o socijalnoj i dječjoj zaštiti pojednostavljene su procedure i administriranje za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite;
- donijet je Pravilnik o sadržini i obliku individualnog plana aktivacije i načinu sprovođenja mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja. Do kraja 2013.godine objaviće se u „Sl.listu CG“. Akcionim planom izrada akta je bila predviđena do kraja 2014.godine;
- donijet je Pravilnik o bližim uslovima o organizaciji, normativima, standardima i načinu rada centra za socijalni rad. Do kraja 2013.godine objaviće se u „Sl.listu CG“;
- donijet je Pravilnik o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencije u socijalnoj i dječjoj zaštiti. Do kraja 2013.godine objaviće se u „Sl.listu CG“. Akcionim planom izrada akta je bila predviđena do kraja 2014.godine;
- donijet je Pravilnik o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti;
- supervizija stručnog rada propisana je Pravilnikom o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti;
- do kraja 2013. godine donijeće se Uredba o dopunama Uredbe o organizaciji i načinu rada organa uprave kojom će se stvoriti osnov za početak rada Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti. Djelatnost Zavoda je obavljanje razvojnih, savjetodavnih, istraživačkih i drugih stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti u cilju unapređenja te oblasti.
- u toku su aktivnosti na izradi teksta Pravilnika kojima će se urediti minimalni standardi u oblasti usluga uz učešće stranih konsultanata;
- urađena je radna verzija podzakonskog akta kojim će se bliže uraditi porodični smještaj-hraniteljstvo i porodični smještaj uz učešće stranih konsultanata i ubrzo se očekuje sprovođenje zakonske procedure za njegovo usvajanje;
- u toku su aktivnosti na izradi teksta podzakonskog akta kojim će se propisati minimalni standardi za savjetodavno-terapijske i socijalno-edukativne usluge (savjetovanje, terapija, medijacija, SOS telefon), uz učešće stranih konsultanata.
- u završnoj fazi su i aktivnosti na izradi Plana transformacije JU Zavod „Komanski most“ i JU Dječji dom „Mladost“- Bijela.

Nakon rasprave, Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa šest glasova “za”) podržao Informaciju o realizaciji Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori za period 2013-2017. godina i odlučio da predloži sledeći

ZAKLJUČAK

1. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore konstatuje da se reforma sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori odvija planiranom dinamikom, u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i strateškim dokumentima: Strategijom zaštite od nasilja u porodici (2011-2015. godina), Strategijom razvoja hraniteljstva u Crnoj Gori (2012.-2016. godina), Strategijom razvoja sistema socijalne i dječje zaštite (2013-2017.godina), Strategijom razvoja sistema socijalne zaštite starih lica (2013-2017. godina) i Nacionalnim planom akcije za djecu (2013-2017. godina).

2. Ministarstvo rada i socijalnog staranja u dijelu svoje nadležnosti i u saradnji sa drugim državnim organima, a uz podršku i pomoć međunarodnih organizacija, preuzima brojne

aktivnosti u cilju realizacije strateških pravaca razvoja socijalne i dječje zaštite koji podrazumijevaju:

- definisanje razvojne politike socijalne i dječje zaštite povezane sa drugim sistemima i djelatnostima u društvu i harmonizovane sa međunarodnim propisima i standardima, usmjerene na prevenciju socijalnih problema;

- decentralizaciju sistema socijalne i dječje zaštite;

- učešće građana i korisnika u odlučivanju o sredstvima i načinima za zadovoljavanje potreba;

- efikasnija materijalna davanja u socijalnoj i dječjoj zaštiti i

- obezbjeđivanje kvalitetnih usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

3. Odbor za ljudska prava i slobode pohvaljuje realizaciju usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite koje se odvijaju putem saradnje Ministarstva rada i socijalnog staranja i opština, a konkretno je riječ o uslugama dnevnog boravka djece u dnevnim centrima.

Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje značajnim što su do sada otvoreni dnevni centri u Bijelom Polju, Nikšiću, Pljevljima, Herceg Novom, Ulcinju, Plavu i Cetinju i izražava nadu da će se u skorijem periodu otvoriti dnevni centri u Mojkovcu, Baru, Budvi, Rožajama i Beranama.

Odbor za ljudska prava i slobode daje punu podršku daljim aktivnostima Ministarstva rada i socijalnog staranja usmjerenim na saradnju sa lokalnom samoupravom radi razvoja usluga za kojima postoji potreba u opštinama.

4. Odbor za ljudska prava i slobode konstatuje da su u velikoj mjeri vidljivi naponi da se djeci smještenoj u ustanovama sistema obezbijedi najviši stepen brige uz poštovanje njihovih potreba, a u skladu sa najboljim interesom svakog djeteta. Kada su u pitanju ustanove za brigu i smještaj djece veliki broj aktivnosti je usmjeren u obezbjeđivanje adekvatnih uslova za smještaj i prijatan boravak djece. Odbor pohvaljuje aktivnosti koje su nadležni državni organi preduzeli na stvaranju i jačanju različitih oblika alternativne zaštite i zbrinjavanja djece u okrilju porodica i smanjivanja broja djece u institucionalnom tretmanu. Jačanje kadrovskih kapaciteta koji su angažovani u direktnom radu sa djecom i porodicama kao i uspostavljanje novih servisa koji će na različite načine omogućiti i olakšati život u porodici, po ocjeni Odbora, treba da bude pravac razvijanja buduće politike socijalne i dječje zaštite.

5. Odbor za ljudska prava i slobode smatra neophodnim što skoriju izradu informacionog sistema socijalnog staranja ("socijalnog kartona"), jer će uspostavljanjem efikasnog sistema evidencije, odnosno baze podataka biti omogućeno definisanje indikatora za prepoznavanje socijalnih grupa kojima su najpotrebniji različiti vidovi materijalne i druge podrške, kao i definisanje jedinstvene baze podataka o korisnicima prava, odnosno usluga socijalne i dječje zaštite. S tim u vezi, Odbor pohvaljuje donošenje Pravilnika o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencije u socijalnoj i dječjoj zaštiti koji će do kraja 2013. godine biti objavljen u Službenom listu Crne Gore.

6. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje da se aktivnostima realizovanim u toku 2013. godine, u skladu sa novim Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti, značajno doprinijelo poboljšanju stanja u oblasti socijalne i dječje zaštite;

Sa Zaključkom da se isti dostavi na dalji postupak:

- Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore

- Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šučku Bakoviću

- Ministarstvu rada i socijalnog staranja, ministru mr Predragu Boškoviću.

TREĆA TAČKA- IZVJEŠTAJ ODBORA O RAZMATRANJU INFORMACIJE O OSTVARIVANJU PRAVA DJECE U VEZI SA INKLUZIJOM DJECE U OBRAZOVNI SISTEM, POGOTOVO DJECE SA SMETNJAMA U RAZVOJU, U FOKUSU KAPACITETA INSTITUCIJA NADLEŽNIH ZA OSTVARIVANJE OVIH PRAVA SA PREDLOGOM ZAKLJUČKA

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je podsjetio da je Odbor na 21. sjednici, održanoj 17. decembra 2013. godine razmotrio Informaciju o ostvarivanju prava djece u vezi sa inkluzijom djece u obrazovni sistem, pogotovo djece sa smetnjama u razvoju, u fokusu kapaciteta institucija nadležnih za ostvarivanje ovih prava (član 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore) i da je sačinjen Izvještaj sa Predlogom zaključka koji je dostavljen svim članovima Odbora.

Članovi Odbora su jednoglasno (sa šest glasova „za“) usvojili

**I Z V J E Š T A J
O RAZMATRANJU INFORMACIJE O OSTVARIVANJU PRAVA DJECE U VEZI SA
INKLUZIJOM DJECE U OBRAZOVNI SISTEM, POGOTOVO DJECE SA SMETNJAMA U
RAZVOJU, U FOKUSU KAPACITETA INSTITUCIJA NADLEŽNIH ZA OSTVARIVANJE OVIH
PRAVA**

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore je cijeneći važnim upoznavanje sa stepenom realizacije aktivnosti usmjerenih na ostvarivanju prava djece u vezi sa inkluzijom djece u obrazovni sistem, pogotovo djece sa smetnjama u razvoju, u funkciji kontrolne uloge Parlamenta, na osnovu Plana aktivnosti Odbora za 2013. godinu, sačinjenog na osnovu:

- Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu,
- Programa rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, usvojenog 31. januara 2013. godine, kao i
- Jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2012. godinu, na 21. sjednici održanoj 17. decembra 2013. godine, na kojoj su, pored poslanika, članova Odbora, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali:
 - Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta,
 - Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete
 - Tamara Milić, samostalna savjetnica u Ministarstvu prosvjete,
 - Danilo Gvozdrenović, generalni direktor Direktorata za građevinarstvo u Ministarstvu održivog razvoja i turizma,
 - Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma,
 - Slađana Pešić, samostalna savjetnica u Ministarstvu rada i socijanog staranja,
 - Rajka Perović, izvršna direktorica NVO “Centar za prava djeteta” i
 - Marina Vujačić, izvršna direktorica NVO “Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore”,

a polazeći od navoda iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu:” *Ostvaren je izvjestan napredak u zaštiti prava djeteta. Kada je riječ o njihovoj zaštiti, Ombusman je više uključen. Pokrenute su kampanje o podizanju svijesti. Zakon o maloljetničkom pravosuđu je usvojen u decembru 2011. Potrebno je ojačati kapacitet Ombudsmena u pogledu prava djeteta, kao i Savjeta za prava djeteta. Izvjestan napredak je ostvaren po pitanju prava socijalno ugroženih osoba i/ili osoba s invaliditetom. U martu je Vlada usvojila Akcioni plan za integraciju osoba s invaliditetom za period 2012-2013. Zakon o osobama s invaliditetom i dalje ima nedostatke u pogledu usklađenosti s pravnom tekovinom EU. Savjet za brigu o osobama s invaliditetom je osnovan u martu. Potrebno je dalje ojačati*

mehanizme za praćene i sankcionisanje institucija koje se bave osobama s invaliditetom. (str.13), realizovanjem 26. aktivnosti, razmotrio

INFORMACIJU O OSTVARIVANJU PRAVA DJECE U VEZI SA INKLUZIJOM DJECE U OBRAZOVNI SISTEM, POGOTOVO DJECE SA SMETNJAMA U RAZVOJU, U FOKUSU KAPACITETA INSTITUCIJA NADLEŽNIH ZA OSTVARIVANJE OVIH PRAVA, koju je Odboru za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore („U izvršavanju poslova iz svog djelokruga Odbor može tražiti od državnog organa podatke i informacije od značaja za svoj rad.“), dostavilo Ministarstvo prosvjete.

Pomoćnica ministra prosvjete Vesna Vućurović je informisala članove Odbora da je predškolsko vaspitanje i obrazovanje od presudnog značaja za sveukupan rast, razvoj i formiranje ličnosti djeteta. Crna Gora teži da kroz ovaj nivo obrazovanja stvori uslove za razvoj svih potencijala djece, njihovo odrastanje i ispunjenje potreba zasnovanih na principima Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta.

Rukovodeći se najboljim interesima djeteta, izgrađuje se sistem predškolskog vaspitanja i obrazovanja koji je dostupan svoj djeci i porodicama. S tim u vezi, raste obuhvat djece, posebno djece starijeg predškolskog uzrasta. Donešeni su nastavni programi za kraće pripreme aktivnosti za polazak u osnovnu školu, za rani razvoj djece (uzrast do 3 godine), kao i program »Pripremi vrtići za djecu RE populacije«. Pomoćnica ministra prosvjete je istakla da, shodno Strategiji ranog i predškolskog vaspitanja i obrazovanja, Ministarstvo prosvjete sprovodi pilot projekat u Danilovgradu, Beranama i Rožajama koji podrazumijeva aktivnosti Interaktivnih službi orijentisanih ka djeci koja žive u seoskim oblastima u kojima ne postoje objekti predškolskih jedinica.

Prema podacima iznesenim na sjednici Odbora realizovane su značajne kapitalne investicije i ulaganja u predškolsko vaspitanje i obrazovanje. Izgrađena su četiri nova objekta, u toku je izgradnja još dva- u Podgorici i Bijelom Polju, a iz kreditnih sredstava će se finansirati izgradnja još sedam novih objekata.

S obzirom da je razvoj inkluzivnog obrazovanja jedan od prioriteta reforme obrazovanja u Crnoj Gori, saopšteno je da je Ministarstvo prosvjete u skladu sa Programom rada Vlade za 2013. godinu, uz učešće svih relevantnih subjekata, pripremio Nacrt strategije inkluzivnog obrazovanja za period 2014-2018. godina kojim su određeni ciljevi i pravci razvoja obrazovanja djece sa posebnim obrazovnim potrebama na osnovu analize realizacije mjera prethodne Strategije inkluzivnog obrazovanja (2008. do 2013. godina).

Ministarstvo prosvjete je definisalo sledeće zadatke: sprovesti ranu detekciju, intervenciju, učenje, razvoj i psihosocijalnu podršku djeci i njihovim roditeljima, a djeci sa posebnim obrazovnim potrebama omogućiti pristup i kontinuitet kvalitetnog obrazovanja koje će ih osposobiti za samostalan život i rad. Takođe, potrebno je obezbijediti podršku za proces nastave i učenja na svim nivoima i unaprijediti bazično obrazovanje, specijalističko osposobljavanje i profesionalno usavršavanje nastavnog i stručnog kadra, kao i poboljšati praćenje i evaluaciju obrazovnih i razvojnih postignuća djece.

Ministarstvo prosvjete posebne napore ulaže na poboljšanje položaja djece, pripadnika RE populacije, kako bi se ovoj djeci obezbijedilo kvalitetno obrazovanje, a Ministarstvo od školske 2008/09. godine realizuje aktivnosti uključivanja ove djece u gradske osnovne škole i obezbjeđuje prevoz do gradskih škola i besplatne komplete udžbenika.

Nakon rasprave Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa šest glasova “za”) podržao Informaciju o ostvarivanju prava djece u vezi sa inkluzijom djece u obrazovni sistem, pogotovo djece sa smetnjama u razvoju, u fokusu kapaciteta institucija nadležnih za ostvarivanje ovih prava i odlučio da predloži sledeći

ZAKLJUČAK

1. Imajući u vidu činjenicu da je predškolsko vaspitanje i obrazovanje od presudnog značaja za sveukupan rast, razvoj i formiranje ličnosti djeteta i to da Crna Gora teži da kroz ovaj nivo obrazovanja stvori uslove za razvoj svih potencijala djece, njihovo odrastanje i ispunjenje potreba zasnovanih na principima Konvencije UN o pravima djeteta, Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje da Vlada Crne Gore, rukovodeći se najboljim interesima djeteta, izgrađuje sistem predškolskog vaspitanja i obrazovanja koji je dostupan svoj djeci i porodicama.

Odbor za ljudska prava i slobode pohvaljuje aktivnosti koje su doprinijele rastu obuhvata djece, posebno djece starijeg predškolskog uzrasta, kao i donošenje nastavnih programa za kraće pripreme aktivnosti za polazak u osnovnu školu, za rani razvoj djece (uzrast do 3 godine), kao i program »Pripremi vrtići za djecu RE populacije«. Odbor značajnom ocjenjuje realizaciju pilot aktivnosti interaktivnih službi orijentisanih ka djeci koja žive u seoskim oblastima u kojima ne postoje objekti predškolskih jedinica.

2. Odbor za ljudska prava i slobode pohvaljuje sve dosadašnje aktivnosti i kapitalne investicije i ulaganja u predškolsko vaspitanje i obrazovanje, kao i predstojeća ulaganja u cilju izgradnje novih objekata.

3. Odbor za ljudska prava i slobode konstatuje da je obrazovna inkluzija djece sa smetnjama u razvoju zaživjela u Crnoj Gori i da je stanje u toj oblasti neuporedivo bolje nego u prethodnom periodu. Međutim, potrebno je ulagati veće napore kako bi se različite kategorije djece uključile u redovne tokove života i društva, iskorišćavanjem njihovih individualnih potencijala, u cilju ostvarivanja najvišeg stepena socijalne inkluzije. Pri tome u fokusu se moraju imati, osim djece sa smetnjama u razvoju, i djeca sa kulturnim, sociološkim i jezičkim različitostima.

4. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje pozitivnim inkluzivni pristup prema djeci sa teškoćama u razvoju koji se primjenjuje u sistemu obrazovanja u Crnoj Gori, jer se veliki djeci sa smetnjama u razvoju omogućava da se obrazuju u redovnim školama u uslovima koji odgovaraju njihovim potrebama i mogućnostima, dok se djeca s težim smetnjama uključuju u posebna odjeljenja pri redovnim školama uz zajedničku nastavu pojedinih predmeta sa vršnjacima u redovnim odjeljenjima, a u resursni centar upućuju se kada je to jedini i najbolji interes djeteta, pri čemu se za svako od ove djece izrađuje individualni razvojno-obrazovni program.

5. Odbor za ljudska prava i slobode je ocjenio da je i dalje neophodan nastavak edukacije lica koja rade u direktnom kontaktu sa djecom sa teškoćama u razvoju.

6. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje da je broj asistenata u nastavi za djecu sa smetnjama u razvoju nedovoljan, te je s toga neophodno razmotriti mogućnost angažovanja većeg broja asistenata u nastavi za djecu sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja se školuju u redovnim školama po inkluzivnom modelu, kao i mogućnost angažmana većeg broja asistenata u nastavi za djecu pripadnike RE populacije koji im pomažu u prevazilaženju jezičkih, kulturoloških i socijalnih barijera;

Sa Zaključkom da se isti dostavi na dalji postupak:

- Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore,
- Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šučku Bakoviću i
- Ministarstvu prosvjete, ministru Slavoljubu Stijepoviću.

ČETVRTA TAČKA- IZVJEŠTAJ ODBORA O RAZMATRANJU INFORMACIJE O DOSADAŠNJIM AKTIVNOSTIMA U VEZI SA AKCIONIM PLANOM PRILAGOĐAVANJA OBJEKATA U JAVNOJ UPOTREBI ZA PRISTUP, KRETANJE I UPOTREBU LICIMA SMANJENE POKRETLJIVOSTI ZA 2014. GODINU SA PREDLOGOM ZAKLJUČKA

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je podsjetio da je Odbor na 21. sjednici, održanoj 17. decembra 2013. godine razmotrio Informaciju o dosadašnjim aktivnostima u vezi sa Akcionim planom prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu (član 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore) i da je sačinjen Izvještaj sa Predlogom zaključka koji je dostavljen svim članovima Odbora.

Članovi Odbora su jednoglasno (sa šest glasova „za“) usvojili

**I Z V J E Š T A J
O RAZMATRANJU INFORMACIJE O DOSADAŠNJIM AKTIVNOSTIMA U VEZI SA
AKCIONIM PLANOM PRILAGOĐAVANJA OBJEKATA U JAVNOJ UPOTREBI ZA PRISTUP,
KRETANJE I UPOTREBU LICIMA SMANJENE POKRETLJIVOSTI
ZA 2014. GODINU**

Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore je cijeneći važnim upoznavanje sa stepenom realizacije Akcionog plana prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu, u funkciji kontrolne uloge Parlamenta, na osnovu Plana aktivnosti Odbora za 2013. godinu, sačinjenog na osnovu:

- Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu,
- Programa rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, usvojenog 31. januara 2013. godine, kao i
- Jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2012. godinu, na 21. sjednici održanoj 17. decembra 2013. godine, na kojoj su, pored poslanika, članova Odbora, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali:
 - Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta,
 - Vesna Vučurović, pomoćnica ministra prosvjete
 - Tamara Milić, samostalna savjetnica u Ministarstvu prosvjete,
 - Danilo Gvozdrenović, generalni direktor Direktorata za građevinarstvo u Ministarstvu održivog razvoja i turizma,
 - Zoran Tomić, sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma,
 - Slađana Pešić, samostalna savjetnica u Ministarstvu rada i socijanog staranja,
 - Rajka Perović, izvršna direktorica NVO “Centar za prava djeteta” i
 - Marina Vujačić, izvršna direktorica NVO “Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore”, a polazeći od navoda iz Izvještaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu: *“Određeni napredak je postignut i kada je riječ o socijalno ugroženim osobama i/ili osobama sa invaliditetom. Akcioni plan za integraciju osoba s invaliditetom za period 2012-2013 usvojen je u martu. Ipak, ne postoje sankcije za kršenje propisa koji se tiču osoba s invaliditetom. Preduzeti su koraci ka deinstitucionalizaciji, i organizovana odgovarajuća obuka za socijalne radnike.”(str.54)* realizovanjem 27. aktivnosti,

razmotrio INFORMACIJU O DOSADAŠNJIM AKTIVNOSTIMA U VEZI SA AKCIONIM PLANOM PRILAGOĐAVANJA OBJEKATA U JAVNOJ UPOTREBI ZA PRISTUP, KRETANJE I UPOTREBU LICIMA SMANJENE POKRETLJIVOSTI ZA 2014. GODINU, koju je Odboru za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore („U

izvršavanju poslova iz svog djelokruga Odbor može tražiti od državnog organa podatke i informacije od značaja za svoj rad.“) dostavilo Ministarstvo održivog razvoja i turizma.

Sekretar Ministarstva održivog razvoja i turizma Zoran Tomić je saopštio da je Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 24. oktobra 2013. godine usvojila Akcioni plan prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu. Akcionim planom je, u saradnji sa predstavnicima nevladinih organizacija koje se bave pitanjima zaštite prava lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom, definisano 13 prioriternih objekata (u Podgorici-sedam, Nikšiću- tri, Beranama- dva, Pljevljima- jedan) i to:

- 1) Centar za socijalni rad Podgorica
- 2) Poreska uprava - Područna jedinica Podgorica
- 3) Republički fond za zdravstveno osiguranje Podgorica
- 4) Osnovni sud u Podgorici
- 5) Ekonomski fakultet u Podgorici
- 6) Skupština Crne Gore
- 7) Ministarstvo finansija
- 8) Bolnica za plućne bolesti "Dr Jovan Bulajić" Brezovik Nikšić
- 9) JZU Opšta bolnica u Nikšiću
- 10) Dom zdravlja u Nikšiću
- 11) Opšta bolnica u Beranama
- 12) Dom zdravlja "Dr Niko Labović" u Beranama
- 13) Dom zdravlja u Pljevljima, zgrada laboratorije i rentgena

Istakao je da je u Predlogu zakona o budžetu Crne Gore za 2014. godinu, kapitalnim budžetom planirano da se preko Direkcije javnih radova realizuju projekti iz ovog Akcionog plana i za tu svrhu predložena su sredstva u visini od 400.000 eura.

Predstavnici Ministarstva održivog razvoja i turizma sa predstavnicima Direkcije javnih radova obišli su navedene objekte i definisali koje elemente pristupačnosti je potrebno da ti objekti sadrže, kao i predlog tehničkih rješenja za iste.

U raspravi su učestvovali poslanici: doc.dr Srđa Popović, Ljerka Dragičević, dr Ljiljana Đurašković, Kemal Zoronjić, izvršna direktorica NVO Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore, Marina Vujačić i generalni direktor Direktorata za građevinarstvo u Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Poslanik doc. dr Srđa Popović smatra pozitivnim potpisivanje Memoranduma o razumijevanju za osnivanje i izgradnju objekta Dnevnog centra za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju u opštini Budva, koji su 9. decembra 2013. godine potpisali ministar rada i socijalnog staranja Predrag Bošković, predsjednik opštine Budva Lazar Rađenović i v.d. direktor Centra za socijalni rad opštine Kotor, Tivat i Budva, Vasilije Todorović. Bitnim smatra i izgradnju dječjeg igrališta u neposrednoj blizini Dnevnog centra. Saopštio je da će na sjednici Skupštine, 26. decembra 2013. godine, donijeti odluku o osnivanju Javne ustanove za djecu sa smetnjama u razvoju. Imajući u vidu navedeno, poslanik dr Srđa Popović smatra da se aktivno radi na poboljšanju položaja djece sa smetnjama u razvoju. Smatra bitnim i to što će se krajem godine organizovati donatorska akcija u cilju prikupljanja finansijskih sredstava neophodnih za prevoz djece do odgovarajućeg Dnevnog centra.

Izvršna direktorica NVO Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore Marina Vujačić smatra da Akcioni plan prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu, nažalost, nije donešen u pravom trenutku. Iako je Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata usvojen 2008. godine, smatra da Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, usvojenim u julu 2013. godine, nije postignut napredak, već je situacija na istom nivou. Naglasila je da osobe sa invaliditetom nijesu u mogućnosti pristupiti mnogobrojnim objektima u javnoj upotrebi, a da čak

ni ne postoji objekat koji je u pogledu pristupačnosti u skladu sa standardima Pravilnika o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti. Budući da se radi o mnogobrojnim objektima, mišljenja je da kritike najprije treba uputiti Skupštini Crne Gore budući da joj je više puta podnešena inicijativa da se omogući adekvatan pristup licima sa smetnjama u razvoju što nije ispoštovano. Smatra da je Akcioni plan za 2014. godinu isti kao i Akcioni plan iz 2010. godine, izuzev što su dodata dva objekta. Budući da je Akcionim planom prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014.godinu. definisano 13 prioriternih objekata, izvršna direktorica NVO Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore Marina Vujačić smatra neadekvatnim ovakav način rangiranja objekata, u smislu prioriternosti, jer u pristupu ljudskim pravima ne bi trebalo da ima prioriteta.

Poslanica Ljerka Dragičević se složila sa Izvršnom direktoricom Udruženja mladih sa hendikepom Crne Gore navodeći da prilagođavanje objekata za pristup osobama sa invaliditetom treba početi od same Skuptine Crne Gore. Podsjetila je na sastanak Odbora sa Delegacijom iz Albanije kojem su prisustvovala osobe sa invaliditetom kada tim licima nije bio obezbijeđen adekvatan pristup Skupštini Crne Gore. Pohvalivši izgradnju Dnevnog centra za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju u Budvi, poslanica je izrazila i nezadovoljstvo budući da ni u Budvi ne postoji nijedan objekat prilagođen osobama sa invaliditetom. Smatra da se prilazne rampe postavljaju samo da bi postojale, ali ne i da bi zadovoljile svrhu. Ocijenila je da problem prilagođavanja objekata za pristup osobama sa invaliditetom nije samo tipičan za opštinu Budvu, nego je taj problem rasprostranjen u svakoj opštini u Crnoj Gori. Poslanica Dragičević je obećala da će licima sa invaliditetom biti pouzdan saradnik u iniciranju rješavanja problema pristupa objektima u javnoj upotrebi.

Generalni direktor Direktorata za građevinarstvo Danilo Gvozdenović je saopštio da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata iz jula 2013.godine, omogućeno da lokalne uprave kroz plan privremenih objekata (pristupne rampe, liftovi i sl.) obezbijede uslove za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti. Na ovaj način je moguće brže, lakše i jeftinije izgraditi pomoćne objekte koji treba da omoguće pristup, kretanje i boravak licima smanjene pokretljivosti, jer se izgradnja istih tretira kao izgradnja privremenih objekata. Takođe, ovim zakonskim rješenjem se prevazilaze dosadašnji problemi izgradnje pristupnih rampi, liftova za koje je bilo potrebno pribaviti urbanističko-tehničke uslove i građevinsku dozvolu. Na osnovu ovih izmjena Zajednica opština Crne Gore je u saradnji sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, u septembru 2013. godine formirala radnu grupu čiji je zadatak bio da predloži modele odluka koje su sve lokalne samouprave bile u obavezi da donesu na osnovu poslednjih izmjena Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata. Model Odluke o postavljanju, odnosno građenju i uklanjanje pristupnih rampi, liftova i sličnih objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom je izrađen u okviru ove radne grupe i isti je proslijeđen svim lokalnim upravama kako bi predmetnu odluku usvojili u skupštinskoj proceduri. Ovom odlukom propisuju se uslovi i postupak za postavljanje, odnosno građenje i uklanjanje pristupnih rampi, liftova i sličnih objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom na postojećim objektima u okviru urbanističkih odnosno katastarskih parcela u državnoj i privatnoj svojini, a koji nijesu propisani planskim dokumentom.

Poslanica Ljerka Dragičević je upitala predstavnike Ministarstva održivog razvoja i turizma da li postoji inspeksijski organ koji vrši nadzor nad izgradnjom objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom budući da se takav pristup ne može očekivati od nadzornog organa koji "radi za izvođača".

Poslanica dr Ljiljana Đurašković je upitala da li je pravilnicima Ministarstva utvrđeno pod kojim uglom treba da se grade rampe?

U odgovorima na pitanja poslanika saopšteno je da je osim izrade Akcionog plana, a u cilju unapređenja stanja u ovoj oblasti, Ministarstvo održivog razvoja i turizma donijelo Pravilnik

o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti. Istaknuto je da ne postoje posebne inspekcije koje bi nadgledale proces izgradnje objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom, već je to u nadležnosti Inspekcije za građevinarstvo.

Poslanik Kemal Zoronjić je istakao da prihvata kritiku na račun činjenice da Skupština nije prilagođena za pristup osoba sa invaliditetom i mišljenje je da je Skupština Crne Gore prva institucija koja treba da stvori odgovarajuće uslove za pristup ovim licima.

Nakon rasprave Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa šest glasova "za") podržao Informaciju o dosadašnjim aktivnostima u vezi sa Akcionim planom prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu i odlučio da predloži sledeći

ZAKLJUČAK

1. Odbor za ljudska prava i slobode konstatuje da se lica sa invaliditetom još uvijek suočavaju sa diskriminacijom, iz razloga što uprkos dobrim zakonskim rješenjima, u praksi još uvijek nije obezbijeđen pristup svim javnim objektima i ustanovama.

2. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje neophodnim realizaciju aktivnosti utvrđenih Akcionim planom prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu i prilagođavanje 13 objekata koji su određeni kao prioriteta u narednoj godini, kako bi se makar djelimično poboljšao položaj lica sa invaliditetom.

3. Odbor za ljudska prava i slobode smatra neophodnim prilagođavanje Skupštine Crne Gore osobama sa invaliditetom, što je takođe definisano kao jedan od prioriteta u narednoj godini, kako bi Skupština Crne Gore potvrdila da poštuje zakone koje je usvojila i omogućila uživanje osnovnih ljudskih prava i sloboda svim građanima Crne Gore;

Sa Zaključkom da se isti dostavi na dalji postupak:

- Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore,
- Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Šućku Bakoviću i
- Ministarstvu održivog razvoja i turizma, ministru Branimiru Gvozdenoviću.

PETA TAČKA- INFORMACIJA O UČEŠĆU PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA I ZAMJENICE PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR LJILJANE ĐURAŠKOVIĆ NA SVEČANOJ SJEDNICI POVODOM OBILJEŽAVANJA MEĐUNARODNOG DANA LJUDSKIH PRAVA, održanoj 10. decembra 2013. godine

Odbor je jednoglasno usvojio Informaciju o učešću predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Halila Dukovića i zamjenice predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode, dr Ljiljane Đurašković na svečanoj sjednici povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava, održanoj 10. decembra 2013. godine i odlučio da Informacija, u skladu sa uobičajenom praksom, bude sastavni dio Zapisnika sa ove sjednice.

ŠESTA TAČKA- SUMIRANJE REZULTATA RADA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U 2013. GODINI I DOGOVOR OKO REALIZACIJE PREOSTALIH AKTIVNOSTI IZ PLANA AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE ZA 2013. GODINU

Predsjednik Odbora dr Halil Duković je podsjetio da je Odbor na šestoj sjednici, održanoj 5. marta 2013. godine usvojio Plan aktivnosti Odbora za 2013. godinu, sačinjen na osnovu:

Izveštaja Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2012. godinu, Programa rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, usvojenog 31. januara 2013. godine i jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2012. godinu.

Istakao je da su Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu bile utvrđene 44 aktivnosti, i to razmatranje:

- pet predloga zakona;
- 17 izvještaja (pet u skladu sa članom 162 Poslovnika Skupštine i 12 u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore);
- osam informacija (u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine);
- pet kontrolnih saslušanja (član 75 Poslovnika Skupštine Crne Gore);
- jedna javna tribina;
- dvije Strategije;
- tri akciona plana;
- jedan sastanak sa NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“ i
- tri posjete (jedna insitucijama u Republici Hrvatskoj i dvije ustanovama u Crnoj Gori).

Podsjetio je da je Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore u prethodnom periodu od strane Evropske komisije prepoznat kao skupštinsko radno tijelo koje ima veoma intenzivnu aktivnost u svim segmentima koji se odnose na ljudska prava i slobode, a što je konstatovano kao njegov vidljiv napredak u radu potvrđen i poređenjem nalaza iz Analitičkog izvještaja Evropske komisije i nalaza u Izvještaju o napretku Crne Gore za 2011, 2012. i 2013. godinu.

Predsjednik je podsjetio da je u cilju jačanja kontrolne uloge Skupštine, Odbor za ljudska prava i slobode Planom aktivnosti utvrdio: održavanje kontrolnih saslušanja, pribavljanje i razmatranje, shodno članu 68 Poslovnika Skupštine, informacija od strane nadležnih državnih organa, kao i, na osnovu člana 162 Poslovnika Skupštine, razmatranje godišnjih i posebnih izvještaja nadležnih državnih organa.

U okviru zakonodavne funkcije, Odbor je razmotrio Predlog zakona o štrajku i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije, u svojstvu matičnog odbora, dok je kao zainteresovani Odbor razmotrio Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2014. godinu.

Predmet razmatranja na sjednicama Odbora u okviru kontrolne uloge Skupštine, u skladu sa članom 162 Poslovnika Skupštine, bili su:

- Izvještaj o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2011. godinu,
- Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2012. godinu,
- Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka u Crnoj Gori za 2012. godinu i
- Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2012. godini.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine, takođe u okviru kontrolne uloge Skupštine, Odbor od državnih organa zatražio i razmotrio sledeće:

1. Informaciju o postupanju Uprave policije po Preporukama Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore datim u Posebnom izvještaju o stanju prostorija Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode iz 2011. godine (do nivoa Odbora);

2. Izvještaj o seksualnom iskorišćavanju djece u Crnoj Gori, koji je podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore (do nivoa Odbora);

3. Nacionalni izvještaj o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori u okviru drugog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija (period 2008-2012), predstavljenog na sjednici Savjeta za ljudska prava u Ženevi, 28. januara 2013. godine;

4. Izvještaj o stanju ljudskih prava Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za potrebe Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija;

5. Izvještaj o zaštiti prava djeteta koji su sačinile deset nevladinih organizacija za potrebe izrade Nacionalnog izvještaja o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori u okviru drugog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Ujedinjenih nacija (period 2008-2012);

6. Informaciju o međunarodno pravnim postupcima protiv Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, koju je Odboru za ljudska prava i slobode, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, dostavio Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava;

7. Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore kao Nacionalnog preventivnog mehanizma (NPM) o stanju u Istražnom zatvoru Podgorica (do nivoa Odbora);

8. Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o zloupotrebi djece putem interneta (do nivoa Odbora);

9. Izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o zaštiti od diskriminacije za 2012. godinu (do nivoa Odbora);

10. Informaciju o implementaciji Strategije za poboljšanje položaja REA populacije u Crnoj Gori za period 2012.- 2016. godina;

11. Strategiju za unapređenje kvaliteta života LGBT osoba za period 2013-2018;

12. Izvještaj o radu Centra za očuvanje i razvoj kulture manjina Crne Gore za 2012. godinu,

13. Informaciju o realizaciji mjera iz Akcionog plana za unapređenje zatvorskog sistema sa osvrtom na Informaciju o postupanju Uprave policije po Preporukama Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore datim u Posebnom izvještaju o stanju prostorija Uprave policije za zadržavanje lica lišenih slobode iz 2011. godine;

14. Informaciju o sprovođenju Zakona o zabrani diskriminacije;

15. Izvještaj o rezultatima sprovedenih istraživanja o zaštiti djece od eksploatacije, koji je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore dostavila Odboru;

16. Informaciju o realizaciji Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2013-2017. godina;

17. Informaciju o realizaciji Strategije razvoja sistema socijalne i dječje zaštite u Crnoj Gori za period 2013-2017. godina;

18. Informaciju o ostvarivanju prava djece u vezi sa inkluzijom djece u obrazovni sistem, pogotovo djece sa smetnjama u razvoju, u fokusu kapaciteta institucija nadležnih za ostvarivanje ovih prava i

19. Informaciju o dosadašnjim aktivnostima u vezi sa Akcionim planom prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup, kretanje i upotrebu licima smanjene pokretljivosti za 2014. godinu.

Odbor je, u skladu sa članom 75 Poslovnika Skupštine, takođe u okviru kontrolne uloge Skupštine, održao tri kontrolna saslušanja i to:

1. Kontrolno saslušanje Nacionalnog koordinatora ECRI-ja za Crnu Goru, pomoćnice ministra za ljudska i manjinska prava, Blanke Radošević Marović, na temu: „Poštovanje obaveza Crne Gore u dijelu preporuka datih u izvještaju ECRI-ja o Crnoj Gori, od februara 2012. godine”, održano 17. maja 2013. godine,

2. Kontrolno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja, koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje realizacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II, mr Predraga Boškovića na temu: „Realizacija Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica, sa posebnim osvrtom na Kamp Konik I i II”, održano 25. septembra 2013. godine i

3. Kontrolno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja, mr Predraga Boškovića. Tema Kontrolnog saslušanja bila je: „Implementacija Zaključka Skupštine Crne Gore („Službeni list CG“, broj 36/11), donešenog povodom razmatranja Posebnog izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o stanju ljudskih prava mentalno oboljelih lica smještenih u

ustanovama, a u kontekstu Izvještaja CPT-a (savjetodavno tijelo Savjeta Evrope) nakon posjete misije CPT-a Crnoj Gori, u februaru 2013. godine”, održano 18. oktobra 2013. godine.

Predsjednik i članovi Odbora za ljudska prava i slobode su ocijenili da je Odbor bio veoma aktivan na realizaciji Plana aktivnosti za 2013. godinu, realizujući 27 aktivnosti. Ostalo je da se realizuje još 17 aktivnosti.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je održavanje Drugog regionalnog sastanka parlamentarnih radnih tijela nadležnih za ljudska prava i prava djeteta sa ombudsmanima za djecu zemalja regiona na temu: “Prava djeteta - Unapređenje položaja djeteta u cilju zaštite od svih vidova eksploatacije”, koje je utvrđeno za drugu polovinu decembra 2013. godine, iz objektivnih razloga i nemogućnosti većeg broja pozvanih lica da učestvuju na ovom sastanku, odloženo za 21. i 22. januar 2014. godine.

Obavijestio je da će se planirana posjeta ZIKS-u realizovati nakon dostavljanja najavljenog Izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o prevenciji torture i predložio da se tamo održi tematska sjednica Odbora.

Poslanik Kemal Zoronjić je saopštio da bi Odbor prije posjete Zatvoru u Bijelom Polju i Zatvoru za izvršenje krivičnih sankcija u Spuzi trebao da posjeti zatvore u Njemačkoj kako bi se članovi Odbora upoznali sa standardima zatvora u razvijenim zemljama, o čemu je i prethodno bilo riječi na sjednicama Odbora za ljudska prava i slobode.

Predsjednik Odbora je podsjetio da je o tome prethodno vođen razgovor sa predstavnicima Ministarstva pravde - Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija, ali da zbog budžetskih sredstava nije bilo moguće realizovati tu posjetu, jer je predlog Ministarstva pravde bio da ide samo jedan ili dva člana Odbora, pa je Predsjednik predložio da se to odloži za 2014. godinu i razmotri mogućnost da idu svi članovi Odbora. Istakao je da očekuje da će se posjeta realizovati tokom naredne godine.

U vezi sa nerealizovanim aktivnostima, dogovoreno je da, prije početka proljećnjeg zasijedanja Skupštine Crne Gore u 2014. godini, Odbor realizuje posjete Domu starih i Zatvoru u Bijelom Polju.

Takođe, predloženo je da planiranu Javnu tribinu u Ulcinju na temu: “Osnaživanje i podrška manjinskim pravima u funkciji razvoja države i društva”, Odbor realizuje u februaru ili martu 2014. godine, po okončanju januarskih lokalnih izbora.

SEDMA TAČKA- TEKUĆA PITANJA

U okviru ove tačke dnevnog reda poslanici nijesu imali predloge i teme o kojima bi se raspravljalo.

Sjednica je završena u 14 sati i 15 minuta.

SASTAVNI DIO ZAPISNIKA SA 24. SJEDNICE ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
JE: INFORMACIJA O UČEŠĆU PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA I ZAMJENICE PREDSJEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR LJILJANE ĐURAŠKOVIĆ NA SVEČANOJ SJEDNICI POVODOM OBILJEŽAVANJA MEĐUNARODNOG DANA LJUDSKIH PRAVA, održanoj 10. decembra 2013. godine

INFORMACIJA
O UČEŠĆU PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR HALILA DUKOVIĆA I ZAMJENICE PREDSEDNIKA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, DR LJILJANE ĐURAŠKOVIĆ NA SVEČANOJ SJEDNICI POVODOM OBILJEŽAVANJA MEĐUNARODNOG DANA LJUDSKIH PRAVA, održanoj 10. decembra 2013. godine

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković i zamjenica predsjednika Odbora dr Ljiljana Đurašković učestvovali su na svečanoj sjednici povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava, koju su organizovali Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Misija OEBS-a u Crnoj Gori i nevladina organizacija "Građanska alijansa". Na svečanoj sjednici učestvovali su predstavnici državnih institucija, Vlade, diplomatske zajednice, civilnog društva i akademske zajednice.

Svečana sjednica je organizovana u dva panela na teme: "Deset godina Institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore" i "Sloboda okupljanja u Crnoj Gori".

U Prvoj panel diskusiji govorili su: Šučko Baković, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, dr Suad Numanović, ministar za ljudska i manjinska prava, Janina Hrebickova, šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori i Mitja Drobnič, šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković je istakao da je Zakonom o zaštitniku ljudskih prava i sloboda, od 8. jula 2003. godine osnovana institucija Ombudsmana, dok je prvi Ombudsman počeo sa radom 21. oktobra 2003. godine, a institucija Ombudsmana je počela raditi na međunarodni dan ljudskih prava, 10. decembra 2003. godine. Tada to nije bila ustavna kategorija, ali odsustvo izričite norme nije bila prepreka za ustanovljenje ove institucije. U skladu sa članom 81 Ustava Crne Gore Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Zaštitnik je istakao da institucija nije zamjena ni konkurencija nijednoj postojećoj instituciji, niti narušava načelo podjele sistema vlasti i ravnoteže tri grane vlasti. Ombudsman je medijator između građana i javne uprave. Zaštitnik je primio preko 8.500 građana, a telefonskim putem je ostvario kontakt sa oko 19.000 građana, a u dosadašnjem radu primio je preko 6300 pritužbi. U prvim godinama rada najviše pritužbi odnosilo se na rad sudova. U prvim godinama rada Zaštitnik u velikom broju pritužbi nije bio nadležan za postupanje, što ukazuje na to građani nijesu u dovoljnoj mjeri upoznati sa nadležnošću Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, ali da se iz godine u godinu taj procenat smanjuje. Takođe, u prvim godinama rada ni državni organi, organi lokalne uprave i drugi organi nijesu bili u dovoljnoj mjeri upoznati sa nadležnošću Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore. Zaštitnik je redovno podnosio Skupštini godišnje izvještaje o radu, kao i posebne izvještaje u vezi sa ljudskim pravima i slobodama u pojedinim oblastima. Zaštitnik je istakao da zaštita ljudskih prava nije završena misija. Takođe, dodao je da su pred institucijom Zaštitnika izazovi koji se odnose na primjenu novih nadležnosti, jačanje administrativnih kapaciteta, praćenje aktivnosti nadležnih organa u ostvarivanju prava građana. Izazov sa kojim se treba suočiti u narednom period jeste i zaštita životne sredine, odnosno pravo na zdravu životnu sredinu, a takođe će veća pažnja biti posvećena zaštiti pripadnika oružanih snaga. Zaštitnik je istakao da će i u narednom periodu nastaviti da unapređuju i jačaju saradnju institucije Zaštitnika sa državnim institucijama, civilnim sektorom, međunarodnim organizacijama i institucijama koje se bave ovim pitanjima u zemljama okruženja.

Ministar za ljudska i manjinska prava dr Suad Numanović je saopštio da je veoma važno da sve institucije zajednički djeluju na zaštiti ljudskih prava i sloboda svih građana, pri čemu je posebno važna zaštita prava tzv. ranjivih grupa stanovništva, naglašavajući da je Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima proklamovano da su "Sva ljudska bića rađaju se

slobodna i jednaka u dostojanstvu u pravima.” Ministar je istakao da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore prepoznata po kvalitetnom radu i sve većem značaju koji ima u crnogorskom društvu. Ministar Numanović je saopštio da su u Crnoj Gori stvoreni sistemski uslovi za kvalitetnu zaštitu ljudskih prava, obezbjeđivanjem zakonodavnog i institucionalnog okvira za zaštitu ljudskih prava. Ministar za ljudska i manjinska prava je saopštio da je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u cilju implementacije Zakona o zabrani diskriminacije realizuje Plan edukacije i medijske promocije Zakona o zabrani diskriminacije u okviru kojeg je održano pet seminara, pet radionica, dvije konferencije i jedna panel diskusija za službenike državnih organa, policije, lokalnih vlasti, inspekcijских organa, sudova i tužilaštava. Shodno planu, sledeće godine seminare će pohađati sudije za prekršaje. Veoma važnom je ocijenio promociju antidiskriminacionog ponašanja, kao i edukaciju u cilju jačanja svijesti građana o jednakosti i ravnopravnosti svih. Istakao je značajnim podatak da se etnička distanca u Crnoj Gori smanjuje. Ocijenio je da u narednom period veću pažnju treba posvetiti kvalitetnoj implementaciji zakonodavnog okvira, kao i jačanju kapaciteta institucija koje se bave afirmacijom i zaštitom ljudskih prava.

Šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori Jana Hrebickova je Misija OEBS-a u Crnoj Gori u dosadašnjem periodu pružala značajnu podršku instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, naglašavajući tri konkretna primjera saradnje:

- Saradnja u cilju jačanja transparentnosti institucije Ombudsmana i organizovanju dana Zaštitnika u svim opštinama u Crnoj Gori;
- Saradnja u oblasti prevencije torture i implementaciji Opcionog protokola uz Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv torture (OPCAT)
- Obezbeđenje punog poštovanja ljudskih prava lica koja su u pritvorskim jedinicama i zatvorima, uz stvaranje uslova da se putem dostavljanja pritužbi u sandučiće obrate instituciji Ombudsmana.

Misija OEBS-a će i dalje nastaviti da pruža podršku instituciji Ombudsmana, vladinim organima i civilnom sektoru u cilju unapređenja sistema zaštite ljudskih prava i sloboda.

Šef Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Mitja Drobnič je saopštio da Crna Gora na putu pristupanja Evropskoj uniji mora obezbijediti kvalitetan sistem zaštite ljudskih prava. Istakao je da očekuje da se izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore koje su u toku postigne napredak u sistemu zaštite ljudskih prava i da se odredbe ovih zakona usaglase sa evropskom pravnom tekovinom, što je preporuka sadržana u Izveštaju Evropske komisije o napretku Crne Gore. Naglasio je da nezavisnost institucije Ombudsmana mora biti dodatno ojačana, kao i da Evropska komisija preporučuje da se zamjenicima ombudsmana omogući uživanje funkcionalnog imuniteta. Govoreći o rodnoj ravnopravnosti, saopštio je da je neophodno obezbijediti veću zastupljenost žena u javnom, političkom životu. Saopštio je da su zatvorski uslovi poboljšani u određenoj mjeri, ali i dalje je neophodno preduzimati kontinuirane aktivnosti u ovoj oblasti. Naglasio je da je potrebno ispitati slučajeve ubistava i napada na novinare i njihovu imovinu, navodeći da je Evropska komisija izrazila zabrinutost zbog stanja u medijima. Pohvalio je ponovno uspostavljanje Savjeta za zaštitu lica sa invaliditetom, uz napomenu da ta populacija i dalje živi na marginama budući da im je pristup javnim površinama onemogućen. Važnim smatra preduzimanje aktivnosti na obezbjeđivanju adekvatnog pristupa javnim ustanovama i javnim površinama za osobe sa invaliditetom. U vezi sa slobodom okupljanja, istakao je da je Crna Gora u 2013. godini učinila važan iskorak organizovanjem dvije “povorke ponosa”, u julu, u Budvi i u oktobru, u Podgorici. Pohvalio je aktivnosti državnih organa na pripremi, organizaciji i realizaciji “povorki ponosa”, ali je saopštio da zabrinjava visok nivo homofobije koji je iskazan od strane građana prilikom održavanja ovih događaja. Ambasador Drobnič je pozvao da se trajno riješi status raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori i naglasio da se od Crne Gore

očekuje da ima aktivan pristup u rješavanju problema ovih lica, kao i u integraciji Roma u crnogorsko društvo.

U sklopu Druge panel diskusije govorili su: dr Halil Duković, predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode, Žan Danijel Ruh, ambasador Švajcarske, Marijana Laković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Miloš Vukčević, generalni direktor u Ministarstvu unutrašnjih poslova, Zoran Pažin, zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu i Milan Radović, koordinator programa "Ljudska prava" u NVO "Građanska alijansa".

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je saopštio da se Ustavom Crne Gore jemči sloboda okupljanja. Govoreći o slobodi okupljanja u Crnoj Gori, Predsjednik Odbora je izlaganje usmjerio na pripremu i održavanje "povorki ponosa", održanih u Budvi i Podgorici. Istakao je da Vlada Crne Gore radi na afirmaciji prava građana na okupljanje i slobodu izražavanja. U tom pogledu, preduzela je značajne aktivnosti na pripremi i održavanju "povorki ponosa". Njihovim održavanjem institucije države Crne Gore su pokazale spremnost i osposobljenost da obezbijede zaštitu ljudskih prava svih građana, a time i pripadnika LGBT populacije. Istakao je da su pripadnici Uprave policije veoma kvalitetno odradili posao u cilju stvaranja uslova za bezbjedno održavanje "povorke ponosa". Takođe, Predsjednik Odbora je saopštio da su navedeni događaji pokazali da u Crnoj Gori postoji visko stepen homofobije i da veliki broj građana Crne Gore nije spreman da prihvati lica drugačije seksualne orijentacije i rodnog identiteta. Podsjetio je da je Crna Gora još od 2010. godine počela aktivnosti na pripremi ovih događaja kada je organizovan niz seminara o pravima osoba drugačije seksualne orijentacije i rodnog identiteta, a sve u cilju razvoja tolerancije i poštovanja njihovih prava.

Govoreći o desetogodišnjem postojanju institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Predsjednik Odbora je saopštio da je Odbor za ljudska prava i slobode u značajnoj mjeri doprinio afirmaciji institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Istakao je da su izvještaji koje Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore dostavlja Skupštini Crne Gore objektivni i na pravi način prikazuju sliku stanja ljudskih prava u Crnoj Gori. Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je saopštio da je Crna Gora učinila značajan napredak u zaštiti ljudskih prava i sloboda svih građana, što je ocjena i relevantnih međunarodnih organizacija, ali i pored toga, u narednom periodu neophodno je da svi organi, u okviru svoje nadležnosti, ali i zajedničkim djelovanjem i saradnjom sa civilnim sektorom i međunarodnim organizacijama doprinesu daljem poboljšanju stanja ljudskih prava i sloboda. Ocijenio je da su građani u većoj mjeri upoznati sa nadležnošću Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i, u tom pogledu, značajnim ocijenio organizovanje informativnih kampanja i održavanje dana Zaštitnika širom Crne Gore.

Žan Danijel Ruh, ambasador Švajcarske je saopštio da je sloboda okupljanja veoma važna, ali je bitno voditi računa i o potrebi obezbjeđivanja javnog reda i mira. Govorio je o iskustvima Švajcarske u vezi sa slobodom okupljanja, navodeći da su u praksi postojala različita rješenja, navodeći da se sloboda okupljanja ne može dovoditi u pitanje, ali da je država može, u skladu sa zakonom, ograničiti, ukoliko za to postoji opravdan razlog. Takođe, istakao je da se sve više aktivnosti organizuje na javnom prostoru tako da se država suočava sa izazovom kako da pomiri sukobljene interese različitih interesnih grupa. Istakao je da država treba da ulaže napore na afirmaciji i promociji slobode okupljanja, da vlasti treba da poštuju zakone kojima se garantuje sloboda okupljanja i da građanima u cilju zaštite njihovih prava treba obezbijediti pristup pravdi.

Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Marijana Laković je saopštila da je sloboda okupljanja garantovana Ustavom Crne Gore, što je detaljno definisano Zakonom o javnim okupljanjima. Takođe, ovo pravo je garantovano nizom međunarodnih dokumenata, među kojima su Evropska konvencija o ljudski pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, Međunarodni pakt o ekonomskim i socijalnim pravima. Istakla je da bez

slobode okupljanja i udruživanja nema demokratskog društva. Sloboda mirnog okupljanja podrazumijeva zahtijeva pozitivnu i negativnu obavezu države. Pozitivna se odnosi na aktivan angažman države u obezbjeđivanju ovog prava, a negativna obaveza se odnosi na to da država treba da se uzdrži od ometanja mirnog okupljanja. Zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore se takođe osvrnula na održavanje povorki ponosa u Crnoj Gori, naglašavajući da svi u Crnoj Gori treba da preduzmu mnogo više aktivnosti na promociji poštovanja različitosti i jačanju tolerancije u crnogorskom društvu.

Miloš Vukčević iz Ministarstva unutrašnjih poslova je saopštio da Ministarstvo unutrašnjih poslova preduzima značajne aktivnosti na zaštiti ljudskih prava u dijelu svoje nadležnosti. Istakao je da će do kraja godine biti formirana mješovita komisija u koju će biti uključeni i predstavnici nevladinog sektora i medija koja će se baviti ispitivanjem slučajeva ubistava i napada na novinare i njihovu imovinu. Takođe podsjetio je da je Ministarstvo unutrašnjih poslova potpisalo Sporazum sa Vrhovnim državnim tužilaštvom i NVO "Građanska alijansa", u okviru kojeg se vršio monitoring nad zaštitom prava lica zadržanih do 48 časova, o čemu će biti sačinjen izvještaj. Predstavljajući statističke podatke, saopštio je da je od 1. januara do 31. oktobra 2013. godine Uprava policije obezbjeđivala 1398 javnih okupljanja na kojima je učestvovalo oko 970 000 građana. Donešeno je 37 rješenja o zabrani održavanja javnih okupljanja iz razloga kao što su mogućnost ometanja rada, ugrožavanje bezbjednosti saobraćaja i slično. Utvrđena su dva slučaja narušavanja javnog reda i mira, prilikom održavanja povorki ponosa kada je kod 500 lica utvrđeno agresivno ponašanje, 22 lica su privedena, a protiv 32 je podnešen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava Zoran Pažin je istakao da pred Evropskim sudom za ljudska prava u Strazburu nije procesuiran nijedan slučaj koji se odnosi na slobodu okupljanja i udruživanja, ali da postoji mogućnost da se određeni broj predmeta nalazi u tzv. "prethodnoj fazi" u kojoj se preispituju uslovi prihvatljivosti. Ostvarenje ovog prava je uslov za demokratsko sazrijevanje društva. Istakao je da je pravo na mirno okupljanje od kapitalnog značaja za progres društva i za prosperitet svih građana. Po riječima Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava, sloboda okupljanja je hibridnog karaktera, jer podrazumijeva građansko i političko pravo. Ono je građansko u onom dijelu u kojem se garantuje ostvarenje ovog prava svakom pojedincu, a kao političko pravo zaštićeno je članom 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima kojim se garantuje pravo na djelotvorno pravno sredstvo. Država ima pozitivne i negativne obaveze, s tim što sporna može biti primjena pozitivnih obaveza od strane države. U vezi sa organizovanjem povorke ponosa, Zastupnik je saopštio da, bez obzira što je država bila na pravoj strani, ona time nije završila sve obaveze koje treba da preduzme, u vezi sa ispoljenim nasiljem od strane određenih građana, valjanim procesuiranjem kršenja ovog prava. Zastupnik Crne Gore pred Evropskim sudom za ljudska prava je istakao da su u toku aktivnosti usmjerene na utvrđivanje koncepta zaštite ljudskih prava i sloboda koje preduzimaju Savjet Evrope i Evropska unija, kako ne bi došlo do dupliranja aktivnosti, već je neophodno definisati sinergijsko djelovanje, u funkciji pristupanja Evropske unije Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Milan Radović, predstavnik NVO "Građanska alijansa" je mišljenja da ne postoji adekvatan institucionalni i zakonodavni okvir u Crnoj Gori kojim je uređena sloboda okupljanja. Saopštio je da je Građanska alijansa podnijela Ustavnom sudu inicijativu za ocjenu ustavnosti određenih članova Zakona o javnim okupljanjima, ali da još nijesu dobili odluku Ustavnog suda. Saopštio je da je su postojale zabrane pojedinih javnih okupljanja, pretežno iz razloga ometanja redovnog toka saobraćaja. Takođe, istakao je da je organizova značajan broj javnih okupljanja zbog nezadovoljstva građana i socijalnih problema.

Obilježavanje Međunarodnog dana ljudskih prava pozdravljeno je od strane svih učesnika, uz nadu da će Crna Gora nastaviti sa preduzimanjem brojnih aktivnosti na planu zaštite ljudskih prava i sloboda svih njenih građana.

ZAPISNIK SAČINILA
SEKRETAR ODBORA
Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA
dr Halil Duković